СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ” – Свищов
Факултет „Производствен и търговски бизнес”
Катедра „Икономика и управление на туризма”

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Сборник с доклади

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Председател:
доц. д-р Петя Иванова
Членове:
проф. д-р Марияна Божинова
проф. д.и.н. Милко Палангурски
доц. д-р Мариана Янева
доц. д-р Тихомир Личев
гл. ас. д-р Любка Илиева
гл. ас. д-р Любомира Тодорова
гл. ас. д-р Павлин Павлов

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
проф. д-р Марияна Божинова – (България)
Членове:
проф. д-р Лариса Корганашвили (Грузия)
проф. д-р Алфред А. Розенблум (САЩ)
проф. д-р Алфонсо Варгас (Испания)
доц. д-р Петя Иванова (България)
доц. д-р Мариана Янева (България)
доц. д-р Татяна Манастерска (Полша)
доц. д-р Ю-Чен Чанг (Тайван)
доц. д-р Сергей Илькевич (Русия)
доц. д-р Насирли Бейтулла (Азербайджан)

Технически секретар – Емилия Станева

ISBN 978-954-23-1764-7

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. Петя Иванова
Вместо предговор 9

Пленарен доклад
Проф. М. Божинова
АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ 13

ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ И ИНОВАЦИИ

Prof. Andrey Zahariev, Assoc. Prof. Stoyan Prodanov, Head Assist. Prof. Emil Tsanov, PhD, Assist. Prof. Stefan Prodanov, PhD; Mariana Moneva-Dauo, Phd Student
PROJECT NOVAE AND INTERREG PROGRAMME – A NEW APPROACH FOR DEVELOPMENT OF THE LOWER DANUBE TOURIST DESTINATION 27

Доц. д-р Петя Иванова, докторант Симеон Симеонов
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИСТА, ПРАКТИКУВАЩ КУЛИНАРЕН ТУРИЗЪМ 36

Доц. д-р Иванка Николова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАРАСТВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО 45

Доц. д-р Снежинка Кадиева
НЯКОИ НОВИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ХОТЕЛИТЕ НА БЪДЕЩЕТО 53

Доц. д-р Ваня Василева, Йорданка Марчева
СЪВРЕМЕННИ ОСОБЕНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА РЕСТОРАНТЬОРСТВОТО В КИПЪР 62

Доц. д-р Снежана Иванова, Александрина Енева
ИНОВАЦИИТЕ В НОВИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СВЯТ 70

Доц. д-р Катя Илиева
РЕСУРСИТЕ НА СОЛЕНИТЕ ЕЗЕРА В АКВАТОРИЯТА НА БУРГАС И РОЛЯТА ИМ В РАЗВИТИЕТО НА АЛТЕРНАТИВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ В РЕГИОНА 81

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ 91

Доктор Никола Гайдаров, докторант Ралица Георгиева
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОДУКТИ НА ТУРОПЕРАТОРИТЕ
ПО ДЕЛОВИ И ХАЗАРТЕН ТУРИЗЪМ 98

Ст. преп. Маргарита Панчева
С ГРИЖА ЗА КЛИЕНТА ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО
НА ОРГАНИЗИРАНИ ОБИКОЛНИ ПЪТУВАНИЯ ИЗ БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ФРЕНСКИ ТУРИСТИ.....108

Преп. д-р Севджан Сабриева
СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА
ИНФРАСТРУКТУРА В ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ 117

Докторант Данаил Алеков
ДИНАМИЧНИ И СТАЦИОНАРНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОГРАМИ.....124

Докторант Илиян Дуков
ДЕТЕРМИНАНТИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ТЪРСЕНЕ НА
ОРГАНИЗИРАНИ ЕДНОДНЕВНИ ПЕШЕХОДНИ ЕКСКУРЗИИ.....133

Mohamed Mostafa Albaz
THE ROLE OF SMART HUMAN RESOURCES IN IMPROVING THE
EFFICIENCY OF LOGISTICS INVESTMENT IN SMEs 141

ТУРИСТИЧЕСКИ БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Доц. д-р Генка Рафаилова
ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ КРЕАТИВНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
И ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ 151

Доц. д-р Мария Станкова
ВЪЗМОЖНОСТИ НА ИНДУСТРИЯТА НА ТУРИЗМА ЗА СОЦИАЛНО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО 161

Доц. д-р Еленита Великова
АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УДЪЛЖАВАНЕ НА СЕЗОНА
В БЪЛГАРСКИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ КУРОРТИ.....169

Gordana Stojmenović, проф. д-р Любчо Варамезов
ОПИТЪТ НА СРЪБСКИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ КОМПАНИИ
В LEAN ПРОИЗВОДСТВОТО.....179

Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Ася Панджерова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ, АНГЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 187

Гл. ас. д-р Галя Кушева
АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ В КУРОРТЕН КОМПЛЕКС ПАМПОРОВО ПРЕЗ ЗИМНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЕЗОН ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 г. 195

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
ДИНАМИКА НА СЕЗОННОСТТА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 203

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 211

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ИНОВАТИВНОСТ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ФИРМИ 218

Ас. д-р Любомира Тодорова
ПРОЯВЛЕНИЕ НА СИВАТА ИКОНОМИКА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР НА Р. БЪЛГАРИЯ 227

Ас. д-р Павлин Павлов
ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 234

Ас. д-р Пламен Петров
ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2019 ГОДИНА 241

Асен Божиков
КИБЕРАТАКИТЕ – СЪЩЕСТВЕНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ХОТЕЛИТЕ В ДИГИТАЛНАТА ЕРА 248

Докторант Таня Рисемова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБЩИНИ ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ДОЛЕН ДУНАВ 256

Докторант Жаклин Коен
ПРОЦЕСНО УПРАВЛЕНИЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ОПЕРАЦИИТЕ В ПРЕДЕН ОФИС 264

Докторант д-р Владимир Бойчев
МЕДИЦИНСКИ ИЛИ МЕДИКАМЕНТОЗЕН ТУРИЗЪМ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ 272

Докторант Зорница Златанова
МАРКЕТИНГОВИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПАНИИ, ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ИНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГА 281

ФИНАНСОВИ, ОТЧЕТНИ, ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Людмил Найденов, гл. ас. д-р Марияна Павлова-Бънова
МЕСТНИ ДАНЪЦИ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 291

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ В ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ТУРИСТИ 301

Доц. д-р Галя Иванова - Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА БЕЗПЛАТНА ХРАНА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 311

Ас. д-р Йордан Стефанов Йорданов
ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТИТЕ В ТУРИЗМА 318

Изследовател д-р Александрина Александрова АНАЛИЗ НА БАЗИСНИ ПОКАЗАТЕЛИ ОТНОСНО ТУРИЗМА В СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 326

Докторант Росен Колев
НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ ПОДХОДИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО НА СЕБЕСТОЙНОСТТА 334

Докторант Димчо Шопов
ВЛИЯНИЕ НА ВИСОКАТА ДЪРЖАВНА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТ ВЪРХУ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ НА СТРАНИТЕ ОТ ЕС 342

Докторант Борислава Славова-Петкова
СОЦИАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 351

МАРКЕТИНГОВИ, ТЪРГОВСКИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Светла Ракаджийска
СИМВОЛИКА И КОМУНИКАЦИЯ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....359

Проф. д-р Стоян Маринов, д-р Галина Илиева
ТУРИСТИЧЕСКО ТЪРСЕНЕ НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....368

Доц. д-р Иван Марчевски, доц. д-р Ваня Григорова
МАРКЕТИНГОВИТЕ МРЕЖИ ОТ ФИРМИ – СЪВРЕМЕННА ТЕНДЕНЦИЯ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ 375

Assoc. Prof., PhD Tatiana Manasterska, The President Stanislaw Wojciechowski
MANAGING AND MEETING THE DEMANDS OF OLDER TOURIST MARKET.....384

Доц. д-р Галина Захариева
ПРИНОС НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 390

Доц. д-р Искра Пантелеева
СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИЗМА – НЯКОИ МЕТОДИКО-ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ..398

Доц. д-р Мариана Янева, доц. д-р Николай Цонев
КОНСУЛТАНТСКА ОЦЕНКА НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН 404

Доц. д-р Соня Алексиева, Росен Петков
КОНКУРЕНТНО ПРЕДИМСТВО НА УСТОЙЧИВОТО ХРАНЕНЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО – ПОТРЕБИТЕЛСКИ ПОЛЗИ, ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ.....414

Доц. д-р Иван Желев
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ ФАСИЛИТИ МЕНИДЖМЪНТА НА ХОТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ.....423

Доц. д-р Пенка Горанова
КОНЦЕПЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХОТЕЛСКИ КОМПЛЕКС.....431

Доц. д-р Анатолий Асенов, докторант Зорница Крумова
ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТРЕЛСТВА И ПРЕД ЛИДЕРСТВОТО В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР.....439

Гл. ас. д-р Емил Николов
ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ОТ ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНУДСТРИЯ НА БЪЛГАРИЯ 447

Гл. ас. д-р Маргарита Мишева
ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ В ТУРИЗМА – ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦИИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....454

Гл. ас. д-р Надежда Веселинова
ГЪВКАВОТО ЛИДЕРСТВО – ФАКТОР ЗА УСПЕШНИ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМА 462

Гл. ас. д-р Зоя Иванова
ФОРМИРАНЕ ПОВЕДЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 468

Гл. ас. д-р Милен Динков
СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ.....475

Гл. ас. д-р Галя Георгиева, гл. ас. д-р Иван Маринов
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ.....483

Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов
ТЕОРЕТИЧНИ МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНКА НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ.....491

Гл. ас д-р Светослав Калейчев
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ РОБОТИЗАЦИЯТА И ТУРИСТИЧЕСКИЯ МАРКЕТИНГ.....499

Ас. д-р Бойчо Бойчев
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНСКИ СТРУКТУРИ В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 507

Доктор Веселина Портарска
МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА РАЙОН РИЛА-ПИРИН, С ЛОКАЦИЯ БАНСКО 515

Докторант Александър Димитров
ПРЕДИМСТВА НА МОБИЛНАТА ТЪРГОВИЯ (M-COMMERCE) В СЪВРЕМЕННОТО ХОТЕЛИЕРСТВО.....525

Д-р Мирослав Кръстев, ас. д-р Калоян Цветков
ОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ НАГЛАСИ ПРИ ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.....534

Докторант Кристина Георгиева
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ БЪЛГАРИЯ.....543

Докторант Йоана Огнянова
ВЛИЯНИЕ НА БРАНДИНГА НА КУЛИНАРНАТА ДЕСТИНАЦИЯ ВЪРХУ МОТИВАЦИЯТА НА ТУРИСТИТЕ.....551

Докторант Ирина Карадакова
ИЗМЕРЕНИЯ НА ЛОЯЛНОСТТА В ТУРИЗМА.....557

Докторант Ивайло Иванов
АКТУАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ХОТЕЛСКИТЕ ОНЛАЙН РЕЗЕРВАЦИОННИ СИСТЕМИ.....566

Докторант Нина Костадинова
ЛИДЕРЪТ – КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕКИПНАТА РАБОТА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.....575

ПРАВНИ, ИСТОРИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Таня Парушева
ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ ЗА БЪДЕЩЕТО.....583

Доц. д-р Тихомир Личев
РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯТ И КУЛТУРНО ПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ ПО ДУНАВСКОТО КРАЙБРЕЖИЕ.....589

Доц. д-р Милена Стоянова, доц. д-р Ивайло Владев
СКАЛНИТЕ МАНАСТИРИ В СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ КАТО ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....597

Доц. д-р инж. Стойна Цвяткова, маг. Емилия Маринова
ПОТРЕБИТЕЛСКО ТЪРСЕНЕ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ В СВИЩОВ, С ЕЛЕМЕНТИ НА КУЛТУРЕН, ДУХОВЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....605

Dr. Mahmoud Khalifa, Assoc. Prof
THE ANALYSES OF PUBLIC POLICIES FOR THE REVITALIZATION OF THE TOURISM SECTOR IN EGIPT AFTER THE 30th OF JUNE REVOLUTION....614

Д-р Константин Григоров
МЕСТНИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА И ТЕХНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ 620

ПРОСТРАНСТВЕНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Константин Калинков
ОСНОВА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЧЕРНОМОРСКИ КУРОРТИ 629

Доц. д-р Петя Иванова
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ 640

Доц. д-р Марина Николова
УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ТЕРИТОРИИ 651

Доц. д-р Иван Килимперов, доц. д-р Красимир Александров
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕЧКИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН „ТРАКИЯ“ 658

Гл. ас. д-р Нели Веселинова, проф. д-р Веселин Бояджиев
ТУРИЗЪМ, РУРАЛИЗЪМ И ДЕМОГРАФСКАТА КАТАСТРОФА 664

Гл. ас. д-р Румен Недков
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА СВОГЕ 673

Гл. ас. д-р Явор Станев
РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЖИВУЩИТЕ В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 680

Докторант Иво Балевски
СЕЛСКИЯТ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ - ЕДНА РАЗЛИЧНА ГЛЕДНА ТОЧКА....686

Докторант Владо Божилов
ДОБРИ ПРАКТИКИ В „ЗЕЛЕНА“ ПОЛИТИКА В ХОТЕЛИЕРСТВОТО..693

ИЗСЛЕДВАНИЯТА И ПРЕПОДАВАНЕТО В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Александр Аверин
DIGITAL-СТРАТЕГИИ ПРОДВИЖЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ИНДУСТРИИ СПОРТА И ТУРИЗМА 703

Старший преподаватель Юлия Иванова
ОСОБЕНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИМИДЖА И ПРОДВИЖЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ ТУРИСТКОГО ПРОФИЛЯ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ 711

Доц. д-р Ирена Емилова
МЕТОДЪТ „АНАЛИЗ НА СЛУЧАЙ“ ПРИ ПОДГОТОВКАТА ПО ДИСЦИПЛИНАТА „ЕКОТУРИЗЪМ И ИНФРАСТРУКТУРА“..... 719

Докторант Стилияна Басмаджиева
РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА ЗА АНАЛИЗ НА МАКРОУПРАВЛЕНИЕТО НА ЗДРАВНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 724

Жилкова Ю. В., Макаренко З. В.
К ВОПРОСУ ОБ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ЗНАЧЕНИИ ЭКСКУРСИИ 734

СТУДЕНТСКИ НАУЧНИ ДОКЛАДИ

Магистър Невена Руменова Лясковa
МУЗЕИТЕ НА ВЕЛИКО ТЪРНОВО - ОТ МИНАЛОТО ДО НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ..... 749

Бакалавър, Анжелина Василева
РАЗКРИВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ В ПРИРОДНО-КЛИМАТИЧНИТЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ДАДЕНОСТИ НА ГРАД СВИЩОВ 755

Студент Петя Костова
ИКОНОМИКАТА НА ПРЕЖИВЯВАНИЯТА И НЕЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТУРИЗМА 762

Студент Фелия Попова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДИГИТАЛНИЯ МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМА..... 769

Студент Марта Лазарова
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ В ТУРИЗМА..... 776

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Свищов, 11-12 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 10-годишнината от създаването на специалност „Икономика на туризма“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1764-7

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ

Доц. д-р Петя Иванова
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Резюме: *Основна цел на настоящия доклад е да изясни и систематизира приложимостта на проектния подход за постигане на устойчиво развитие на туризма. В съответствие с тази цел е определено мястото, функцията и значението на реализирането на проекти за постигане на устойчиво развитие. Изведени са преимуществата на управлението на проекти като инструмент за реализиране на политики и приоритети на различно управленско равнище. Анализирано е усвояването на европейското финансиране от страна на Министерството на туризма като пряк бенефициент. Изведени са някои позначими фактори за ефективното използване на европейските средства за постигане на устойчив туризъм.*

Ключови думи*: устойчиво развитие, туризъм, управление на проекти*

Въведение

Проектите са широко използван оперативен инструмент в управлението. За да бъдат отнесени като такива за устойчиво развитие, следва да са съобразени с определени принципи при разработването, оценката и реализирането им. Със същностно значение при управлението на проекти за устойчиво развитие е съобразяването с триадата общество-околна среда-икономика. Що се отнася до туризма прилагането на концепцията устойчиво развитие и проектите свързани с нейното имплементиране в практиката е повече от уместно. Като туристи хората се докосват най-често до околната среда, взаимодействат си с местните общности, генерират икономически ефекти за икономиката на рецептивните и емитивни територии.

1. Проектите като инструмент за устойчиво развитие

Проектите се наложиха в съвремието като средство, което има управленско-организационни функции за решаване на конкретни проблеми и постигане на определени цели, което въвлича и мотивира екипи.

Публични и частни организации инвестират в обучителни курсове на своя персонал за осигуряване на знания и умения по разработване и осъществяване на проекти.

Проектът е „усилие, което има дефинирана цел, използва определени ресурси, осъществява се при времеви, разходни и качествени ограничения“ (Kerzner, 2000). Също така се възприема като единствен по рода си за организацията, а неповторяеми действия базирани на стандарти. Предизвикателството е да управляваш дейности, които не са правени в миналото и няма да се повторят в бъдеще. В същото време проектите стават все по-мащабни и по-комплексни.

В обсега на категорията проект насочен към устойчиво развитие се включват разнообразен род дейности, които имат следните общи характеристики:

• единство в поставените с реализирането им цели и резултати;

• осъществяване по координиран начин на взаимосвързани действия;

• удовлетворяване на потребности, в съответствие с концепцията устойчиво развитие;

• ограниченост във времето и предварително разработен график на дейностите.

В съответствие с заложената цел на разработката може да подчертаем, че проектният мениджмънт има характеристики, които го правят подходящ за постигане на целите на устойчиво развитие, като: ефективно използване на ресурсите, контрол върху промените и насочването им в желаната посока, близост до потребителите и лекота и гъвкавост на решенията и др.

В този смисъл е и дефинирането на управлението на проекти като „планиране, разпределяне и контролиране на серия от интегрирани задачи, така че целите на проекта да се постигнат успешно и в максимален интерес на заинтересованите лица“ (Kerzner, 2000).

Обвързаността на управлението на проекти с устойчивото развитие е по вектора действие-резултат. „Проектите всъщност са конкретните дейности за осъществяване на политиките и стратегиите за устойчиво развитие“ (Маринова, 2014). Ето защо можем да приемем проектите като реални действия водещи до постигане на устойчиво развитие, в случай че те са в съответствие с принципите на тази концепция.

Фазите, през които преминава един проект а познати като проектен цикъл или „жизнен цикъл на проекта“. Бизнес проектите премина-

ват през инициране, планиране, изпълнение и завършване. Публичните проекти преминават през етапите: програмиране, идентифициране, формулиране, реализация, оценка и одит.

Преминаването през определена последователност от фази довеждат до това, работата да бъде свършена и като цяло всеки етап има измерими параметри, с чиято помощ се дефинират необходимите начални условия (input) за стартиране на съответната фаза и нейния резултат (output), който е начално условие за следващата фаза. Всяка организация има специфики по отношение жизнения цикъл на своите проекти, но все пак Световната банка дефинира следните общи фази на жизнения цикъл на проекта (Маринова, 2014):

Първо. Планиране и подготовка на проекта.

Второ. Идентификация на проекта.

Трето. Оценка и избор на проекта.

Четвърто. Договаряне.

Пето. Изпълнение на проекта.

Шесто. Внедряване в експлоатация на обекта на проекта (резултата).

Седмо. Завършване/прекратяване на проекта, анализ и оценка на постигнатото.

Внедряването на принципите на устойчиво развитие е необходимо да стане още на етап „планиране и подготовка на проекта“. На етапите „идентификация“ и „оценка и избор на проекта“ следва да бъдат поставени със съответната значимост критериите за оценка на тези аспекти от проекта. Ключово значение имат етапите „договаряне“ и „изпълнение на проекта“ в които проектът следва да бъде осъществен и резултатите от него да носят характеристиките на устойчив туризъм. Въпросът дали това се е случило на практика и ефектите за бъдещото туристическо развитие следва да намерят отговор на етапа „завършване на проекта, анализ и оценка на постигнатото“.

Управлението на проекти за постигане на устойчиво туристическо развитие изисква, както общи за управлението на проекти знания, така и специфични такива по отношение на устойчивото развитие на туризма, с неговите основни принципи и цели. Извеждат се следните елементи на успешния проект според разбирането на Европейската комисия за управление на проектния цикъл (Борисов, 2010): справедливо представяне на различните интереси; ефикасно управление на проекта; компетентен и мотивиран екип на проекта; справедливо разпределение на ползи и разходи между мъже и жени; организационен

капацитет; бенефициентите са ясно дефинирани; участниците се придържат към поетите ангажименти; насочване към реални нужди на целевата група; добро/внимателно планиране.

Управлението на проекти се основава на използване на определени ресурси и прилагане на методи и технологии, ето защо в изследванията на авторите то приема като „методология за организация, планиране, ръководство и координиране на трудови, материални, технически и финансови ресурси в периода на проектния цикъл, насочена към ефективно постигане на набелязаните цели чрез прилагане на съвременни методи, техники и технологии на управление за постигане на определените в проекта резултати при предвидените по състав и обем работи, стойност, време, качество и удовлетвореност на участниците в проекта“ (Маринова, 2014).

Ефективното управление на проекти за постигане на устойчиво туристическо развитие изисква обстойно планиране и координация. Работните потоци и проектната координация се осъществяват хоризонтално, а не вертикално, както е в традиционното управление. По този начин комуникацията се улеснява и се получават знания за това как функционират останалите звена. В този смисъл управлението на проекти е тренинг за създаване на бъдещи мениджъри, способни да взимат решения, в това число и такива свързани с устойчивото туристическо развитие. Отличителна черта на управлението на проекти, както вече бе посочено, е и ограничената продължителност проекта.

Принос за устойчиво развитие на туризма имат бизнес проекти, публични и публично-частни проекти. Ключова значимост има и начина на реализиране на проекта.

Туристическият проект безспорно е набор от характеристики и променливи, които екипът за управление на проекта трябва да разгледа и контролира по време на даден проект, за да гарантира успеха. През целия жизнен цикъл ръководителят на проекта трябва да следи тези променливи фактори:

Разходи: Проектите трябва да осигуряват стойност на разходите и техните продукти са предназначени да осигурят добавена стойност за заинтересованите страни. По тази причина проектите трябва да са достъпни. Разходите се считат за един от основните стандартни фактори, които трябва да бъдат наблюдавани по време на проекта.

Обхват: Обхватът е определение за това, което проектът има за цел да достави срещу това, което няма. Ръководителят на проекта трябва следователно да има ясно определение за това какво се изисква от проекта по отношение на продуктите, които трябва да бъдат доставени.

Рискове: Туристическите проекти по своята същност са предмет на по-висока степен на несигурност, тъй като обхващат дейности за създаване и/или модифициране на продукти извън установените оперативни процеси и процедури.

2. Устойчиво развитие посредством публични средства

Устойчивото развитие като цел има глобален характер и стремежът към постигането му е част от световната политика. Неговият планетарен характер налага синхронизиране на действия и интереси на правителствени и неправителствени организации на различно управленско равнище.

Проектите за устойчиво развитие са финансирани предимно с публични средства, предоставяни безвъзмездно на бенефициентите (получателите). Ето защо той трябва да съчетава две отделни перспективи – тази на финансиращия орган и тази на получателя. За финансиращия орган значимостта на проекта се измерва със степента на съответствие с определените от тях приоритети и постигане на максимални резултати с предоставяните средства, както и със създаването на проверимо и доказуемо въздействие и които отговарят на изискванията за мониторинг, финансов контрол и оценка. За бенефециентите проектът е значим, когато носи най-големи ползи, задоволява приоритетни нужди и е с необходимите за постигането им средства.

В съвременните условия в Република България, при изразен недостиг на ресурси, Европейските фондове се очертават като основен финансов източник за прилагане на икономически, социални, екологични и културни политики. Официална информация относно възможностите за финансиране със средства на ЕС се публикува на Единния информационен портал www.eufunds.bg, поддържан от дирекция „Информация и системи за управление на средствата от ЕС” в администрацията на Министерски съвет.

Една от хоризонталните политики на ЕС е Устойчиво развитие, ето защо проектните предложения, финансирани от структурните и кохезионния фонд на ЕС следва да са в максимално съответствие тях. Други хоризонтални политики са: Равенство между половете и превенция на дискриминацията; Иновации и прилагане на политики; Партньорство и овластяване; Добро управление на програми и проекти. Приоритетността на устойчивото развитие е намерила израз и при реализирането на представените насоки и предизвикателства в Стратегия „Европа 2020“, която се основава на изграждане на нова икономика – базирана на знания, иновации и устойчиво развитие.

Практически полезен инструмент е публикуваното Ръководство за финансиране от ЕС за туристическия сектор 2014-2020 г. от Министерството на туризма на неговата официална интернет страница, в раздел „Програми и проекти“ (Министерство на туризма на Република България, 2018). В Ръководството на Министерство на туризма за кандидатстване за финансиране на проекти от Европейския съюз, са представени основни характеристики за разглежданата програма от гледна точка на цел, териториален обхват, управляващ орган, бенефициенти, обща стойност на финансиране и са изведени примерни възможности и/или дейности, чрез които програмата би могла да предостави (директно или индиректно) своята подкрепа на туристическия сектор.

Предвидена е препратка (линк) към официалната интернет страница по всяка програма, за да бъде създадена практическа възможност всеки заинтересован да може да следи за актуална информация и покани за набиране на предложения по нея, както и да може да се запознава с индикативната годишна работна програма за съответната година.

Всички тези програми предоставят възможност за финансиране в областта на туризма. По част от оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове Министерство на туризма на Република България е изпълнило проекти като директен бенефициент.

За гарантиране приноса на проекта към устойчивото развитие, той трябва да отговаря на следното: да е добре формулиран, логически обвързан, реалистичен и изпълним проект; да е в интерес на засегнатите от тях икономически агенти; в съответствие с програмата за устойчиво развитие на социалната общност; запазват общата капиталова база на развитието; нямат некомпенсирани неблагоприятни вторични ефекти; дългосрочните ползи за обществото превишават очакваните дългосрочни разходи; приоритизират се съобразно тяхната ефективност (Апостолов, 2005).

3. Министерството на туризма като пряк бенефициент по изпълнение на проекти

Устойчивото развитие е концепция с планетарен характер, гарантираща ненарушаване на социалната и екологична среда. Производна е категорията устойчиво развитие на туризма. Самата същност на устойчивото туристическо развитие предполага намесата на публичните органи. Постигането му не може да бъде само с механизмите на свободния пазар. Причините за това се коренят в неспособността на пазара

ефективно да разпределя ресурсите и да решава някои обществени проблеми. Ето защо, без да замества пазара се налага държавата да се намесва да регулира и коригира несъвършенствата, така че да има по-голяма равнопоставеност между поколенията. Това всъщност правят обществените програми и проекти за устойчиво развитие на туризма. Държавата като изразител на обществените интереси подпомага развитието чрез следните мерки по низходящ йерархичен ред: стратегия за развитие, план за развитие, програми за развитие, проекти за развитие (Апостолов, 2005).

В Таблица 1 са представени реализираните за програмния период 2014-2020 г. проекти от Министерството на туризма (МТ) на Република България като директен бенефициент, в съответствие с приетата стратегия за устойчиво развитие.

Таблица 1. Реализирани проекти от Министерството на туризма на Република България като директен бенефициент през програмния период 2014-2020 г.

№	Наименование на проекта	Стойност (лв.)
1.	Проект DTP1-114-2.2 CultPlatForm_21 „Дунавска културна платформа – креативни места на 21 век”	3 279 639
2.	„Съвместни инициативи за промоция на трансграничния регион България -Турция като атрактивна туристическа дестинация -JOINT TOUR“ CB005.1.22.055	207 445
3.	„Културно-туристически ЕДЕН дестинации в България” GRO/SME/16/C/071-Tourism „Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН в България – второ издание” COS-TEDEN-2015-3-05	91 709
4.	„Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН в България – второ издание“ COS-TEDEN-2015-3-5	132 929
5.	„Техническа помощ за българския координатор на ПО 3 на Стратегията на ЕС за Дунавския регион“	123 608

Източник: Министерство на туризма на Република България; http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/proekti/priklyuchili-proekti (27.08.2019 г.)

Друга част от проектите са в процес на изпълнение:

• Проект „Иновативни инструменти за съхранение и промотиране на културното и природно наследство в трансграничния регион“ (с акроним TOURISM-e)

• Проект „Здравен и балнео туризъм GRO/SME/18/C/065 – Bulgaria Sanus per Aquam”.

• Проект „Повишаване качеството на услугите на МСП в туризма чрез използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и уеб-базиран маркетинг“

• Проект „Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН в България – III издание“ - BG EDEN Campaign III, финансиран по програма COSME 2014-2020 г.

• Проект BG16RFOP002-2.010-0002 „Повишаване на капацитета на МСП в сектор туризъм чрез оказване на подкрепа за създаване и функциониране на Организациите за Управление на Туристическите Райони“, финансиран по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020.

• Проект „Еко туризъм по Дунав“ се изпълнява в рамките на Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Румъния - България 2014-2020.

• Проект за подкрепа на координаторите на Приоритетна област 3 на Дунавската стратегия за периода 2017-2019.

С принос към развитието на туризма са приключилите проекти по програмния период 2007-2013 г. Проекти, изпълнявани от Министерство на туризма (МТ) като директен бенефициент по ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 г., по Схема за безвъзмездна финансова помощ BG161PO001/3.3-01/2008 „Подкрепа за ефективен национален маркетинг на туристическия продукт и подобряване на информационното обслужване“ са представени в Таблица 2.

Европейското финансиране е сериозна предпоставка за подобряване развитието на туризма в страната в посока устойчивост. Европейските фондове въздействат върху постигане на целите на устойчивият туризъм, когато са рационално управлявани и са в съответствие с правилно поставени цели и приоритети за постигане в стратегически план. Конкретното изпълнение на такива проекти е толкова по-значимо и въздействащо, колкото по-рационално се използват те и по-пряко кореспондират с философията на устойчивото развитие на туризма.

Съществуват определени слаби страни в усвояването на европейските средства в България. За да се неутрализират те, препоръчително би било да се повиши информираността и намали бюрократичната тежест при изготвяне на проектни предложения. Добре би било да се провеждат повече мероприятия и конкретна подкрепа при изготвяне на предложения, реализиране и отчитане на проектите.

Таблица 2. Реализирани проекти от Министерството на туризма на Република България като директен бенефициент през програмния период 2007-2013 г.

№	Наименование на проекта	Стойност (лв.)
1.	Маркетингови проучвания и оценка на ефективността на националния маркетинг	4 315 360
2.	Интегрирани рекламни кампании на българския туристически продукт в Германия, Великобритания и Русия	7 960 800
3.	Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в Република България	5 432 600
4.	Изработка и разпространение на рекламно-информационни материали за промоция на България, като туристическа дестинация	7 897 580
5.	Мултимедиен каталог на туристически обекти и електронен маркетинг на дестинация България	6 411 440
6.	Провеждане на целогодишна рекламна кампания на дестинация България по водещи паневропейски телевизионни канали	7 501 480
7.	Създаване на мрежа от туристически информационни центрове (ТИЦ), функциониращи въз основа на единни стандарти	637 020
8.	Разработване на стратегия за бранд "България" и въвеждане на практика на интегриран и последователен бранд мениджмънт	2 822 900
9.	Стимулиране на качеството и устойчивото развитие на туристическите предприятия	494 028
10.	Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в Република България	3 150 000
11.	Провеждане на целогодишна рекламна кампания на България по водещи паневропейски телевизионни канали	6 280 560
12.	Интегрирани комуникационни кампании за България на целеви пазари	7 282 374

Източник: Министерство на туризма на Република България; http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/proekti/priklyuchili-proekti (27.08.2019 г.)

Успешното постигане на резултати от проекти означава не само изпълнение на задачи и срокове за изпълнение, но и постигане на осезаеми и трайни ползи. Проектите за туризъм, след завършване, в зависимост от това дали са свързани с процес или продукт могат и трябва да доведат до конкретни резултати.

В световен мащаб съществува създадена методология и квалификация за успешно проектиране и управление на туристически проекти (Project Management for Sustainable Development - PM4SD). Управлението на проекти за устойчиво развитие (PM4SD) осигурява

високо адаптивно и гъвкаво средство за бързо променящи се сценарии на проекти, внедрени в методология, предназначена да осигури дългосрочни ползи. Работи заедно с формални подходи за управление на проекти като PRINCE2 и IPMA и допълва процеси и насоки като Глобалните критерии за устойчив туризъм (Global Sustainable Tourism Criteria -GSTC) и Европейската система за индикатори за туризма (European Tourism Indicators System - ETIS) (Understanding Project Management for Sustainable Tourism, 2018).

Методологията работи и по отношение на устойчивото пътуване с акцент върху лидерството и иновациите: предоставяне на трансформирани проекти и дейности за приемащите общности, дестинации и туристически предприятия. Тя демонстрира как бенефициентите да бъдат SMARTEST (Specific, measureable, achievable, relevant, timely and effective, sustainable and tested - специфични, измерими, постижими, подходящи, навременни и ефективни, устойчиви и тествани) по отношение на изпълнението на международни проекти в туризма и устойчивото развитие. Отговор е на предизвикателства, свързани с провеждането на професионално управление на проекти в сектора на бързо развиващия се туризъм, предизвикани от времето, разстоянието и наличните ресурси.

Заключение

Управлението на проекти се разглежда като съвременна възможност за реализиране на публични и частни инициативи. Разработването и изпълнението на проекти по програмите на ЕС е възможност за реализиране на идеи и постигане на резултати в туризма в съответствие с целите на устойчивото развитие.

За да се увеличи максимално потенциалът на туризма като двигател на устойчивия растеж, туристическият сектор се нуждае от интелигентен и ефективен подход към проектите за развитие и инициативите за устойчивост, като гарантира, че финансирането и ресурсите за реализиране на проекти за устойчив туризъм водят до постигането на значителни резултати за дестинациите и общностите, въздействия и трайни демонстрирани въздействия и резултати в областта на устойчивото развитие на туризма.

Република България като страна членка на ЕС има възможност да финансира проекти от нейните програми. Министерство на туризма

осъществява такива проекти като пряк бенефициент, но също подпомага участието на туристическия сектор посредством информация и мероприятия.

За да могат проектите за устойчив туризъм да постигнат конкретни резултати и да са от полза за заинтересованите страни, е необходим практически и структуриран подход към управлението им. Този подход трябва да вземе предвид и да следи по време на целия жизнен цикъл до какво води проектът и какво се случва след завършването му.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Kerzner, H. (2000). *Applied progect management: best practices on implementation.* New York: John Wiley & Sons.

Understanding Project Management for Sustainable Tourism. (2018, октомври). Retrieved from Understanding Project Management for Sustainable Tourism: http://www.jlageurope.com/downloads/White_Paper_PM4SD.pdf

Апостолов, А. (2005). *Разработване на проекти за устойчиво развитие.* София: Проджекта.

Борисов, Б. М. (2010). *Управление на публичните проекти.* Варна.

Маринова, Н. (2014). *Управление на проекти за постигане на устойчиво развитие.* София: Нов български университет.

Министерство на туризма на Република България. (2018, октомври). Retrieved from Министерство на туризма на Република България: http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/rukovodstvo-za-vuzmozhnosti-za-finansirane